

(Wie van mening is, dat bij het lesgeven in de Geschiedenis het lokaal - en de inrichting daarvan - iets bijkomstigs is, doet beter onderstaand artikel over te slaan. Het kan immers voor hem of haar niets nuttigs bevatten en wellicht zelfs stof tot ergernis geven. Voor degene, die in de praktijk ervaren heeft hoe grootte, inrichting en gebruiksmogelijkheden van het vaklokaal een veel intensiever en gevarieerder uitbuitenvan allerlei didactische mogelijkheden in ons mooie werk toestaan, kan het artikel wellicht een blij herkennen of het aanduiden van een nog niet zelf betreden, maar door anderen reeds uitgezet pad betekenen. Aan allen wordt het hieronder heruitgegeven „Rapport Vaklokale Geschiedenis” nogmaals ter overweging voorgelegd.)

Wanneer je als „geschiedenisman” een onderwijstentoonstelling betreedt, zoals die in april jl. voor de tweede maal in de Houtrusthallen te 's-Gravenhage werd gehouden, dan word je na verloop van tijd heen en weer geslingerd tussen afgunst en ja wat eigenlijk? Hoopvolle verwachtingen? Optimistische ideeën over een toekomst waarin iedere geschiedenisleraar zijn vaklokaal zal hebben? Een vaklokaal met mogelijkheden als verduistering, daglichtprojectie, expositieruimte, een goede kaartenberging enz.?

Misschien wel. Wanneer we hier zelf maar steeds op blijven hameren! Erop wijzen dat in de meeste gevallen de aardrijkskunde-collega(e) wel dit voorrecht geniet(en). Dat het voor ons evenmin mogelijk is, uur na uur met steeds weer wisselende kaarten te sjouwen; dat we graag platenatlassen bij de hand hebben, daglichtprojectie willen gebruiken, tafeltjes willen aaneenschuiven voor discussiegroepen, met krantenknipsels en ander illustratiemateriaal een week lang een bepaald facet willen toelichten via een wandtentoonstelling enz., enz.

Nu weet ik wel, dat niet alle schoolgebouwen zich voor het vaklokalensysteem schijnen te lenen, maar in de praktijk kan het - ook dan - wel voor de natuur- en scheikunde, biologie, tekenen, aardrijkskunde en gymnastiek. Ook al zijn de gangen nauw en de trappen smal, het verkeersprobleem binnenschools zal door een of enkele geschiedenislokale niet merkbaar verzwaard worden, Uw didactische problemen daarentegen aanmerkelijk verlicht.

Zowel bij bestaande- als bij nieuw-te-bouwen scholen geldt het „Frappez, frappez toujours!” (Let U in het laatste geval ook op de afmetingen. Van hogerhand wordt hier nog weleens op bekibbeld. Er zijn echter verschillende recente voorbeelden, die aantonen dat de in het vaklokale rapport aangegeven maten mogelijk zijn. Wanneer tenminste het totale bouwplan van de school of de vleugel dit toelaat.)

Hierboven heb ik ook gesproken over afgunst bij het betreden van de Onderwijstentoonstelling. Die afgunst betrof met name de expressievakken en de handenarbeid, die in de diverse stands zeer goed vertegenwoordigd waren. Bepaalde typen van N.O. voor jongens kwamen zelfs met volledig ingerichte vaklokale, waarin de leerlingen in het werk gadeslagen konden worden.

Zover hoeft de V.G.N. een volgende keer niet te gaan, maar zou het niet eens mogelijk zijn op een volgende tentoonstelling - voor mijn part op een Femina of Damesbeurs - een goed ingericht vaklokaal met toelichting etc. neer te zetten? Dan slaan we twee vliegen in een klap: We hebben eens een goed werkvoorbeeld met verschillende praktische dingen en - wat voor onze „P.R.” ook geen kwaad kan - een gedeelte van „het publiek” ziet in de praktijk dat het ook anders kan dan „1600 Slag bij Nieuwpoort. 1602 V.O.C. opgericht”.

Toch kwam bij een geduldig stand na stand bekijken (en zijdelings toch allerlei opsteken wat niet rechtstreeks voor het geschiedenisonderwijs van belang, toch in 't algemeen leerzaam was) het een en ander tevoorschijn dat voor ons van praktisch belang kan zijn. Misschien staat de Redactie mij toe later nog eens op projectiesystemen, schoolmeubelen, automatisatie en reproductie in te gaan, dan beperk ik me voorshands tot de volgende losse tips.

Luctor N.V. (Baarn) brengt een werkbord waarop (achter een transparant schrijfvlak) schema's, kaarten enz. kunnen worden geschoven. Op het werkvlak kunnen dan aanvullingen, wijzigingen enz. worden aangebracht met krijt of eenvoudig zelf te maken magnetische figuren. Het geheel doet enigszins aan een flanelbord denken, maar bezit door de beschrijfbaarheid een veel breder toepassingsmogelijkheid. Afmetingen 841 x 1189 mm. Prijs f 195.- Kaarten (ook geschiedenis) verkrijgbaar.

Iets soortgelijks in iets groter formaat, maar zonder de magnetische mogelijkheden wordt geleverd door de firma Samson te Alphen a/d Rijn.

Deze set dient over een passend flanelbord te worden gebruikt. Formaat 900 x 1200 mm. Prijs f 65,- (+ vracht en emb.) incl. krijt, strookjes enz. Hierbij zijn enige sets aardrijkskundekaarten verkrijgbaar, die m.i. echter ook voor het geschiedenisonderwijs te gebruiken zijn.

Bovengenoemde firma's leveren beide ook kaartenbeugels en kaartenhaken om ons kaartenmateriaal na gebruik veilig te kunnen bergen. (Hebt U er wel eens op gelet hoe de kaarten te lijden hebben van staand of liggend opbergen?) Bij Samson was een kaartenhanger aanwezig in vlakke uitvoering ad f 37,50, in U-vorm ad f 41,50. In beide gevallen inclusief 20 ophanghaken die aan een der uiteinden van de bovenstok der kaart bevestigd dienen te worden (vanzelfsprekend één per kaart). De hoeveelheid 20 lijkt me - gezien de afmetingen van de beugel - echter wel wat optimistisch.

Luctor biedt voor f 49,50 een rek voor 10 kaarten aan; de bijpassende kaartenklemmen komen dan nog eens op f 3,25 per stel (dus per kaart). Deze klemmen hebben echter het grote voordeel dat ze ook op de bovenrand van het schoolbord passen, zodat de kleinere kaarten dan zonder veel moeite direct gebruikt kunnen worden.

Filmolux te Amsterdam levert niet alleen allerlei zelfklevende folies maar kartonneert en plastificeert pocketboeken à raison van f 1,35 p.st. (excl. O.B. en vrachtkosten; prijs geldt alleen bij bestellingen boven f 25.-).

Het kan in een enkel geval wel eens een aanmerkelijke verlenging van levensduur betekenen voor een regelmatig in de klas gebruikt pocketboek of voor bibliotheekexemplaren, maar ik vermoed toch dat de meesten onzer de prijs te hoog zullen vinden in verhouding tot de aanschaffingskosten van het boek.

Naast de reeds genoemde producten beschikt Luctor N. V. o.m. ook nog over zeer aantrekkelijke reeksen dia's en diakaarten, terwijl zij ook het Georg Westermann Verlag vertegenwoordigt. Ik geloof dat ik de andere firma's die buitenlands of Nederlands kaart- en diamateriaal brengen niet te kort doe, wanneer ik naast het voortreffelijke materiaal van Wolters, (helaas niet op de tentoonstelling gezien, evenmin als Brill en Polygoon), ook op dit materiaal Uw aandacht vestig. (Catalogus Geschiedenis en Kunstgeschiedenis)

Engelsman

* * *

NORMEN VOOR HET VAKLOKAAL GESCHIEDENIS

Nu vooral de laatste tijd bij het geschiedenisonderwijs bij het v.h.m.o. meer en meer gebruik wordt gemaakt van een moderne methodiek en didaktiek, waarbij de tegenwoordige geschiedenisleraar de beschikking kan hebben over een overvloedige hoeveelheid leer- en hulpmiddelen, is het duidelijk geworden, dat een normaal leslokaal niet meer voldoet aan de voor bovengenoemd geschiedenisonderwijs te stellen eisen van afmeting en inrichting.

Op grond van het bovenstaande menen de Vereniging van Geschiedenisleraren in Nederland en de Raad van Leraren, dat de voor een aardrijkskundevaklokaal goedgekeurde grootte (55 m² voor het aardrijkskundelokaal + 12 m² voor kaartenkamer en berging) ook voor het geschiedenisvaklokaal moet worden vereist. Dit op grond van de onderstaande, met de voor aardrijkskunde overeenkomende, overwegingen:

Het vaklokaal-geschiedenis moet gebruikt kunnen worden voor:

- a. het mondeling doceren, c.q. het schriftelijk opnemen en verwerken enz. van lessen, met ondersteuning van kaarten, wandplaten, projectie, grammofoon of bandrecorder, en eventueel ander demonstratiemateriaal, al naar gelang de methode van de docent.
- b. tekenwerk, zoals het maken van kaartjes, het invullen ervan (werkschriften), en het maken van opdrachten, zowel ter aktivering in de les, als wel ter voorbereiding van bijvoorbeeld tentoonstellingen en derg.
- c. discussie, zowel klassikaal als in kleine groepen (buzz groups).

Om de in deze punten genoemde mogelijkheden te kunnen verwezenlijken, zou het geschiedenisvaklokaal moeten voldoen aan de volgende eisen: